

חיילים צרפתיים מסתערים בכיורטה
אתנן בטקום שלום

האין זה תלוי במזל-המלחמה בלבד אם המציית לפקודה זוכה לחבל התליין או ל" קולר אוי-ההצטיינות? האין כל מדינה טור ענת כי אינטרס המדינה עומד מעל לכל מוסר? האין כל אחת דוגלת בעקרונן כי "המעש אילם, הציות עיוור?"

היו אלה טענות שהכאיבו לשומעים בעלי-מחשבה, ורובן לא יכלו להועיל לאדולף אייכמן מבחינה משפטית. אך הן גנעו ל" בעיות הפילוסופיות וההיסטוריות שיכלו להתברר במשפט אייכמן — אילו נוהל ברמה אחרת.

יחסי חוץ

ויכוח במוסקבה

כינוסים עולמיים במוסקבה הפכו מזה שנים אחדות לדבר שבאופנה. לרוב, אלה מיפגשי-נציגים קומוניסטיים — אם למעשה ואם להלכה — לדיון בנושאים שכולם מסיימים עליהם.

החודש נערך שם מיפגש שונה במקצת. אל פורום הנוער הבינלאומי הוזמנו איר-גונים מן השמאל הקיצוני ועד לתנועות בורגניות. היו שם נציגי תנועת הנוער ה"פירוניסטי מארגנטינה, קוויקריס מאנגליה, גר-ער, סוציאליסטי מלונדון" מקאמבודיה.

מישראל יצאו שלושה נציגים: שניים של תנועות ציוניות, והשלישי קומוניסט. נשלחו אומנם שתי הומונות נוספות: לאגודת הסטודנטים ולמחלקת תנועות הנוער של ההסתדרות הציונית, אך שני גופים אלה דחו את ההזמנה, על פי רמז ממשרד החוץ. **מפגש מוזר רע"ב**. על סדר יומן של הפורום המגוון, עמד סניף עיקרי אחד: דיוקים בשלום בין שני הגושים.

ההזמנות הראשונה לדבר בפני הנציגים המקובצים ניתנה לנציג מפ"ם, חיים שור. ברגע שעלה על דוכן הנואמים, קרה דבר הקורה לרוב הישראלים כשהם עוזבים את גבולות המדינה. כמעט איבד את זהותו ה"מדינית, שכת את טענות מפלגתו ואת מדיניותה, ודיבר כאלו היה נציג רשמי של משרד-החוץ הישראלי.

המשלחות הערביות עזבו מיד את ה"אולם, התכנסו להתייעצות במינון. הדיון הפנימי נמשך גם אחרי ששור סיים את נאומו ואחריו נאמו שלושה נציגים אחרים. ואז ביקש נציג רע"ם, מוחמד נעמן צברי, את רשות הדיבור.

אני מדבר בשם המשלחות הערביות מאלג'יריה, ממארוק, מתוניסיה, מלוב, מ"סודאן, מירדן, מלבנון, מעיראק, מסעודיה ומרע"ם, המייצגות 90 מיליון איש, הצהיר. הוא תיאר את התנועה הלאומית הערבית כקשורה למאבק הכללי לשלום, אשר אחת ממטרותיה העיקריות היא דו"קיום בשלום. אבל ישראל, קרא, "מתכוונת לדו"קיום בין מרכאים ומדוכאים, ורופים ונרדפים!" הוא רגז על שור, שהזכיר את משפט אייכמן כדי לזכות את מדינת ישראל ב"אהדה הגתונה לקרובנות הנאצים. כל ה"עולם התרבותי גינה ומגנה את פעולות הנאצים. אבל מדוע לא הזכיר הציג היש"ר אלה המיישלים הצבאי, הנוהג בשיטות הדומות לשיטות הנאציות?"

האחירה הידועות ששררה באולם הש"בטשה במהירות. חיים שור קפץ מקומו אל במת הנשיאות, דרש זכות להציג שאלות לצברי, עוד לפני שזה ירד מדוכן הנואמים. חברי הנשיאות התייעצו ביניהם. מן האולם נשמעו קריאות! "לא! לא! זה יהרוס את האסיפה!" לבסוף החליטה הנשיאות: המשיך הויכוח רק יביא להרעלת האחירה, מבלי לתרום לפתרון הסכסוך.

מונפול קומוניסטי? כעבור יומיים שוב עלתה הבעיה הישראלית-ערבית על (המשך בעמוד 7)

יחידה שטרם הטילה עליה מצור. ואומנם, עוד בטרם חלף שבוע, הודיעה תוניס על ניתוק יחסי הדואר עם ישראל. מעגל החרם הערבי תם ונשלם.

משפט אייכמן

גרדום ואת-הצטיינות

"עוד פעם זו/ היה נכון לטעור/ ניתן האות / בפעם אחרונה..."

יתכן כי מילים אלו, מן הבית השלישי של ההימנון הנאצי, היהדו בראשו של אדולף אייכמן, כאשר הוכנס לתא-הזכוכית ביום השלישי. הישיבה האחרונה של המשפט. אחירה כימעט נוסטאלגית השתררה בין באי הבית, העובדים והעתונאים. במשרדים כבר החלה אריות החומר והתיקים. החבילה, שעברה יחדיו, במשך ארבעה חודשים, את החחיות של המשפט הגדול, עמדה להתפרק. לא נותר אלא להאזין לסיכום הסניגור. הכל היו מתוחים: איך יהיה סרבאציוס? **"רק גרגירי חול..."** הוא לא הכויב. **"אדוני הנשיא, רבותי השופטים,"** פתח בקולו הדרום-גרמני המתורבת. "אילו היו דברי היועץ המשפטי על רצונותיו ואופיו של הנאשם נכונים, היה הדבר מעורר סיפוק ושימחה בחוגים מסוימים.

ההרצאה היתה מסוגלת להוות יסוד ל-מצבה, אותה היו אייבי-היהודים בעולם כולו מקימים לנאשם. למרבה המזל, מורכב יסוד זה רק מגריירי-חול.

אוהדי-היטלר הותיקים היו מתמלאים שימחה. הנה נגלה הסוד. כלל לא היתה פקודת-רצח של הסירר. כמו המלך ז'ור, יכלו לומר: קללת המלכים היא להיות מוקפים עבדים, עבדים אלה התחיישו אל קאפריזה של אדונם, אל רמז קל, כאל פקור דה. הם ביצעו את מלאכת הדמים.

לא גרינג וגדולי המשטר היו האשמים, אלא אדולף אייכמן.

"ידיד-היהודים הימלר לא היה צריך להת-אבד, ובורמאן יכול לצאת ממחבואו..."

השמדת האינדיאנים. אחרי הקדמה זו, ניגש סרבאציוס לניתוח קר וענייני, חסר-רגש (ולעתים חסר-טאקט) של הבעיות המשפטיות. הוא עשה זאת ללא תנופה, כימעט ללא שיכנוע — זאת היודע כי הוא לותם על עמדה אבודה. ואכן, החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם הוא כה דראסטי, עד שלא יתכן כלל הגנה יעילה על איש כמו אייכמן. למעשה הסתכמו כל דברי סרבאציוס בדרישה מן השופטים ל"התעלם מן החוק הישראלי — דבר בלתי אפשרי במהותו.

מבחינה משפטית, היה הבניין של דעוון האוזנר ועוזריו מוצק הרבה יותר מזה של סרבאציוס. אך כאשר עבר סרבאציוס לבעי-יות העמוקות יותר, הנוגעות למרות ה"משטר הנאצי, היו דבריו מרתקים. בניגוד גמור להאוזנר, יש לו הכישרון לרמוז בכמה מילים על בעיות חובקות-היסטוריה, לפתוח בחצי משפט בפני עיני-רבותו של המאזין מעמקים נסתרים של מחשבה.

האם לא גירשו כל המדינות — ואף מדינת ישראל — אוכלוסיות אורחיות זרות מאדמתן ומנחלותיהן, בלי להתחשב בסבי-לות הקורבנות? האם תבעה איפעם מדינה מנצחת את חייליה לדיון על ביצוע מעשי-זוועה? האומנם יש הכול מהותי בין השמ-דת היהודים לבין החדת העמים האינדיא-נים באמריקה הצפונית והדרומית, גירוש יהודי ספרד, חטיפת העבדים מאפריקה ו-רצח ההונגוטים בצרפת?

האם אין כל מדינה — כולל מדינת ישראל — מבוססת על כך שאורחיה וחייליה יבצ-עו את מדיניות הממשלה. אפילו כשהיא פושעת? האם היה בכל הרייך השלישי אפילו אדם אחד שסירב בגלוי למלא פקודה?

במדינה

העם

אסון - למי?

"אסון!" כך הגדיר דויד בן-גוריון, ב"רגע הראשון, את תוצאות הבחירות לכנסת החמישית. והוא מיהר להוסיף: אסון מ"לכתי, כי הוא מרחיק את הסיכוי להשיג בכנסת רוב להנהגת שיטת-הבחירות ה"אזורית.

היתה דרושה לבן-גוריון עזות-מצח רבה כדי להזכיר את שאיפתו להנהגת שיטת-בחירות חדשה — שתנחיל לו באופן מלא-כתי רוב מוחלט — שעות מעטות אחרי שהעם הוריד את מפלגתו כימעט עד שלישי.

אולם טבעו של בן-גוריון הוא שאינו משי-לים עם רצון העם. כבר ביום הרביעי ב"בוקר קיבלה איה-שלמה זו צורה מוחשית. קול-ישראל, הכפוף לראש-הממשלה אישית, הפסיק את שידורי ניתוח התוצאות, שטיפלו במפלת מפא"י. משעה 11 לפני-הצהריים, העמיד קול בניי פנים כאילו לא קרה מאומה, פרט לכמה שינויים שיגרתיים.

יחסים מרחביים

הקול החמישי

ארבא, הראו לנו איך עושים שלום! ליגלנו עסקני מפא"י, ערב הבחירות, לירי-ביהם שטענו כי מדיניות יונומה יכולה להביא להסדר ישראלי-ערבי. דחאק באותו שבוע אפשר היה להשיב בשם: ביזרטה.

כבי באינם הימים בהם סערה מלחמת-הבחירות בארץ, חיפשה ממשלת תוניס את המדינה ה"50 באו"ם שתאות להסכים לצרף את חתימתה לבקשה לכנס מושבי-מיוחד של העצרת, כדי לדון בשחטיה שערך שר-פתים בעיר זו. במשך יומיים-שלושה היו לתוניס 49 חתימות — ונערך תיפוש קדח-תני אחרי הקול החמישי.

תוניס היא המדינה הערבית היחידה שקיימה קשרי-דואר תקינים עם ישראל. נציגים תוניסיים אף השתתפו, בישראל, ב"כינוסים בלתי-פוליטיים (כגון כנס של מומ"חיים לפרייהדר). לדעת כל המומחים הניצח-ראליים, חביב בורגיבה הוא מתוון ערבי אידיאלי בין ישראל ושכנותיה.

הגשר האחרון. מה היה קורה אילו פירסמה נציגות ישראל באו"ם הודעה על נכונותה לצרף את חתימתה ל"49 האחרות? הדבר היה מהווה סנסאציה במרחב, מפרץ את תעמולת עבד אל-נאצר, תורם תרומה חשובה ליצירת אקלים חדש סביב ישראל באפריקה ואסיה. יתכן שאפשר היה להשיג, כתמורה מוסכמת, מחוה תוניסי לטובת ישראל. אך ישראל, הקשורה בצרפת, לא עשתה זאת. תחת זאת נתרמה החתימה ה"50 על-ידי מדינה אירופית: שבדיה.

כימעט באותו יום הודיע משה דיין ב"אסיפת-בחירות באשקלון שישראל תצביע ב"או"ם בעד צרפת, נגד תוניס. כאשר תבעו שרי השמאל בממשלה כי ישראל תימנע לפחות מהצבעה, סירב הרוב לקבל החלטה, הטיל את ההכרעה על משרד-החוץ.

התוצאה, שהיתה צפויה: לא זו בלבד ש"ישראל תחמיץ הזדמנות חד-פעמית לרכוש אהדה במרחב, אלא שהיא עלולה לנתק סופית את קשריה עם המדינה הערבית ה"

כשהותקף בישיבת הממשלה על הת-ערבותו זו בעניינים לא-ל, נקט דיין בשיטה הבן-גוריונית הרגילה. הכחיש שאמר בכלל את הדברים.